

PADOMES IETEIKUMS**(2016. gada 12. jūlijs)****par Īrijas 2016. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2016. gada stabilitātes programmu**

(2016/C 299/16)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ⁽²⁾, un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2015. gada 26. novembrī pieņēma Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2016. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2016. gada 17.–18. martā. Komisija, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011, 2015. gada 26. novembrī pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Īrija bija minēta to dalībvalstu vidū, kurām paredzēts veikt padziļinātu pārskatu. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku. Eiropadome atbalstīja šo ieteikumu 2016. gada 18.–19. februārī, un 2016. gada 8. martā Padome to pieņēma ⁽³⁾. Ņemot vērā to, ka Īrijas valūta ir euro un ekonomikas un monetārajā savienībā starp ekonomikām ir cieša savstarpējā saikne, Īrijai būtu jānodrošina minētā ieteikuma pilnīga un laicīga īstenošana.
- (2) 2016. gada ziņojums par Īriju tika publicēts 2016. gada 26. februārī. Tajā tika izvērtēti Īrijas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenoti Padomes 2015. gada 14. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, un Īrijas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļinātais pārskats saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu. Komisija 2016. gada 8. martā iepazīstināja ar padziļinātā pārskata rezultātiem. Komisijas veiktā analīze vedina secināt, ka Īrijā ir pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, ir īpaši svarīgi novērst lielās uzkrātās neto ārējās saistības un valsts un privātā sektora parādu, kas, neraugoties uz uzlabojumiem, rada neaizsargātību.

⁽¹⁾ OVL 209, 2.8.1997., 1. lpp.⁽²⁾ OVL 306, 23.11.2011., 25. lpp.⁽³⁾ OVC 96, 11.3.2016., 1. lpp.

- (3) Īrija 2016. gada 29. aprīlī iesniedza savu 2016. gada valsts reformu programmu un 2016. gada stabilitātes programmu. Abas programmas tika izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.
- (4) Attiecīgie konkrētai valstij adresētie ieteikumi iekļauti Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2014.–2020. gadam plānošanā. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerattiecību nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Komisija ir sniegusi papildu norādes par to, kā tā izmantos šo noteikumu norādēs par to pasākumu piemērošanu, kuri saista Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.
- (5) Pēc pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras atcelšanas Īrijai piemēro Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvo daļu, un uz to attiecas pārejas noteikums par parādu. 2016. gada stabilitātes programmā, kuras pamatā ir pieņemums par nemainīgu politiku, valdība plāno nominālās bilances pakāpeniskus uzlabojumus, līdz 2018. gadā tiks sasniegts pārpalikums 0,4 % apmērā no IKP. Pārskatīto vidēja termiņa budžeta mērķi – strukturālu deficītu 0,5 % apmērā no IKP – paredzēts sasniegt 2018. gadā. Tomēr pārreķinātās ⁽²⁾ strukturālās bilances ikgadējās izmaiņas 0,1 % apmērā no IKP 2016. gadā nenodrošina pietiekamu virzību uz vidēja termiņa budžeta mērķi. Saskaņā ar stabilitātes programmu sagaidāms, ka valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies līdz 88,2 % 2016. gadā un turpinās samazināties līdz 85,5 % 2017. gadā. Makroekonomiskais scenārijs, kas ir budžeta prognozes pamatā, ir ticams. Tomēr pasākumi, kuru mērķis ir veicināt plānoto deficīta mērķu sasniegšanu, sākot ar 2017. gadu, netika pietiekamā mērā precizēti. Pamatojoties uz Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, pastāv risks nedaudz novirzīties no ieteiktās fiskālās korekcijas 2016. gadā, savukārt tiek prognozēts, ka 2017. gadā Īrija nodrošinās atbilstību, ja politika netiks mainīta. Tiek prognozēts, ka 2016. un 2017. gadā Īrija izpildīs pārejas noteikumu par parādu. Pamatojoties uz stabilitātes programmas novērtējumu un ņemot vērā Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, Padome uzskata – sagaidāms, ka Īrija kopumā ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus. Tomēr, lai 2016. gadā nodrošinātu atbilstību, būs nepieciešami turpmāki pasākumi.
- (6) Centieni paplašināt nodokļu bāzi ir bijuši ierobežoti, un nesenie nodokļu pasākumi ir bijuši vērsti uz samazinājumiem un atvieglojumiem. Būtu jāturpina virzīties uz to, lai nodokļu sistēmu padarītu efektīvāku un izaugsmei labvēlīgāku. Īrijas iestādes īsteno nodokļu izdevumu pārskatīšanas caurviju programmu, kuras rezultātus publicē gada ziņojumā. Tomēr pārskatīšanas procesā nav ietverti ar PVN saistītie nodokļu izdevumi, un joprojām pastāv iespējas paplašināt nodokļu bāzi, palielinot vismazāk kropļojošos nodokļus.
- (7) Veselības aprūpes sistēmā kritiski svarīgi problēmjautājumi joprojām ir izmaksu lietderība, vienlīdzīga piekļuve un ilgtspēja. Turpinās konkrētu reformu īstenošana, bet izmaksu lietderību joprojām negatīvi ietekmē izdevumi par zālēm; cēlonis jo īpaši ir to zāļu augstās cenas, kurām ir tikai viens piegādātājs. Finanšu vadības un informācijas sistēmas vēl aizvien ir nepilnīgas, un joprojām problēma ir nevienlīdzīga piekļuve primārajai veselības aprūpei. Aptuveni 40 % iedzīvotāju ir bezmaksas piekļuve ģimenes ārstiem, bet pārējie sedz visas izmaksas. Jautājumā par plašo veselības aprūpes sistēmas reformu valda liela nenoteiktība, jo liela neziņa ir saistīta ar vispārējo veselības apdrošināšanas modeli.
- (8) Lai veicinātu ilgtspējīgu un līdzsvarotu izaugsmi nākotnē, būtu jārisina infrastruktūras vajadzības. Pēc tam, kad 2008. gadā publiskie ieguldījumi bija sasnieguši augstāko līmeni, proti, 5,2 % no IKP, tie 2013. gadā nokritās līdz pat 1,8 % no IKP; šis rādītājs nedaudz uzlabojās 2014. gadā, lai gan arī tad tas joprojām bija krietni zemāks par ES vidējo līmeni. Turklāt šķiet, ka krīzes ietekmē vispārējās valdības izdevumu sastāvā ir notikusi strukturāla pārbīde no ieguldījumiem uz kārtējiem izdevumiem. Kapitālizdevumi 2010.–2013. gadā vidēji bija tikai 4,8 % no kopsummas, t. i., mazāk nekā puse no ilgtermiņa vidējā līmeņa 1995.–2008. gadā. Krasi samazināti valsts

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁽²⁾ Strukturālā bilance, ko Komisija pārreķinājusi uz konverģences programmā iekļautās informācijas pamata, ievērojot kopīgi saskaņotu metodiku.

ieguldījumi septiņu gadu garumā ir negatīvi ietekmējuši infrastruktūras kvalitāti un atbilstību un valsts atbalstu nemateriāliem ieguldījumiem. Pastāv būtiskas nepilnības tādās jomās kā mājokļi, ūdensapgāde, sabiedriskais transports un klimata pārmaiņu mazināšanas spēja. Valsts lielākajās pilsētu teritorijās pieprasījums pēc jauniem mājokļiem pašlaik ievērojami pārsniedz piedāvājumu. Tā rezultātā mājokļu cenas un īres maksas pilsētu teritorijās 2014. gadā strauji pieauga; 2015. gadā kāpums palēninājās. Šobrīd nav pierādījumu par pārlieku augstu novērtēšanu, bet ierobežojumi būvniecības nozarē un mājokļu piedāvājumā – daži no kuriem ir saistīti ar publisko infrastruktūru –, ja netiks novērsti, varētu radīt nelīdzsvarotības riskus. Valdības izdevumu pārbīde ir ietekmējusi arī publiskā sektora atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai, kura apjoms 2014. gadā bija zemāks par 2007. gada apjomu. Patlaban, analizējot rādītājus par publiskās pētniecības un izstrādes procentuālo daļu no IKP, Īrija Savienībā ierindojas 22. vietā. Tas negatīvi ietekmē MVU konkurētspēju.

- (9) Bezdarbs ir samazinājies zem ES vidējā rādītāja, un 2016. gada martā bija 8,6 %. Tomēr joprojām bažas raisa ilgstošs bezdarbs un māsaimniecību zemā darba intensitāte. Konkrēti – lai gan ilgtermiņa bezdarbs pēdējos gados ir mazinājies, ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars kopējā bezdarba līmenī joprojām ir augsts, proti, 56,3 % 2015. gada ceturtajā ceturksnī, un pārsniedz ES vidējo rādītāju, kas ir 48,3 %. 2014. gadā (jaunākie salīdzināmie dati) to iedzīvotāju procentuālā daļa, kas dzīvo ļoti zemas darba intensitātes māsaimniecībās, bija lielāka Eiropas Savienībā, proti, 21,1 %, un šī parādība jo īpaši bija izplatīta viena vecāka māsaimniecībās. To bērnu īpatsvars (vecumā no 0 līdz 17 gadiem), kuriem draud nabadzība vai sociālā atstumtība (AROE), 2014. gadā samazinājās līdz 30,3 %, tomēr tas joprojām ir augstāks par ES vidējo rādītāju, kas ir 27,8 %. Attiecīgais AROPE rādītājs viena vecāka māsaimniecībām (62,5 % 2014. gadā) ir daudz augstāks par ES vidējo rādītāju (48,2 %).
- (10) Īrija ir sākusi īstenot programmu *JobPath*, kuras mērķis ir pievērsties ilgstošo bezdarbnieku vajadzībām, un izstrādā aktivizācijas pieeju, lai iedrošinātu tos, kam ir potenciāls un vēlme ieņemt aktīvāku lomu darbaspēka vidū. Vēl joprojām aktuāls ir uzdevums paplašināt darba atbalsta pakalpojumus, lai aptvertu tos, kas tradicionāli ir izslēgti no darba tirgus, tostarp cilvēkus ar invaliditāti un cilvēkus, kuriem ir aprūpes pienākumi. Kopumā sociālās drošības sistēmai ir labi izdevies ierobežot krīzes ietekmi uz nabadzību un nevienlīdzību, bet joprojām pastāv šķēršļi iekļaujošai izaugsmei. Ir gūti zināmi panākumi pabalstu pakāpeniskā samazināšanā, bet joprojām pastāv bažas par to, ka konkrētas māsaimniecības varētu nokļūt “bezdarbības gūstā”. Bērnu aprūpes neto izmaksas, tās izsakot procentos no algas, Īrijā ir vienas no augstākajām Savienībā, otrās augstākās – pāriem un visaugstākās – viena vecāka ģimenēm. Joprojām pastāv bažas par bērnu aprūpes pakalpojumu kvalitāti. Piemēram, 2014. gadā agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nozarē strādājošo skaitā absolventu procentuālā daļa (15 %) bija ievērojami zemāka par ieteikto līmeni. Joprojām pastāv prasmju neatbilstība, un dažās jomās ir radies prasmju trūkums, savukārt kvalifikācijas paaugstināšanas un pārkvalifikācijas iespējas joprojām ir nepietiekamas, un izglītības izdevumu samazināšanās varētu negatīvi ietekmēt izglītības rezultātus nākotnē.
- (11) Lielais parādsaistību īpatsvars privātajā sektorā atspoguļo ilgstošās problēmas, kas ir saistītas ar aizdevumu vērtības samazināšanos. 2015. gada jūnija beigās privātā sektora nekonsolidētais parāds bija 266,3 % no IKP, kas ievērojami pārsniedz eurozonas vidējo rādītāju. Lai gan ekonomikas atlabšanas un pārstrukturēšanas darbību rezultātā ieņēmumus nenesošo aizdevumu attiecība samazinās, 2015. gada beigās tā joprojām bija viena no lielākajām eurozonā, proti, vairāk nekā 16 % no visiem iekšzemes banku aizdevumiem. Turklāt 2015. gada beigās bija kavēti 14,7 % hipotekāro aizdevumu, savukārt maksājumi, kas kavēti vairāk nekā divus gadus, veidoja gandrīz 10 % no kopējā hipotekāro aizdevumu atlikuma. Lai gan ir panākts zināms progress, vairumā gadījumu hipotekāro kredītu pārstrukturēšana tiek veikta uz pagaidu laiku, kas rada atkārtotas saistību neizpildes risku, jo īpaši makroekonomiskās situācijas pasliktināšanās vai ārēja satricinājuma gadījumā. Joprojām problemātiskas jomas ir iekšzemes banku un MVU izsniegtie komerciālie aizdevumi nekustamajam īpašumam un uzņēmumu kredīti – ieņēmumus nenesošu kredītu īpatsvars šajās jomās ir attiecīgi 37,3 % un 13,8 %. Lai gan ir panākts zināms progress, būs vajadzīgs daudz vairāk laika un pūliņu, lai šos aizdevumus pārstrukturētu ilgtspējīgi. Joprojām netiek pietiekami izmantotas fizisko personu maksātspējas procedūras, bankrots, *examinership*, proti, Īrijas tiesībās paredzēta tiesas aizsardzība grūtībās nonākušiem uzņēmumiem un citi veidi parādu daļējai dzēšanai, kas paredzēti, lai atjaunotu māsaimniecību un uzņēmumu dzīvotspēju. Centrālā kredītreģistra ieviešana notiek lēni, lai gan tam ir izšķirīgi svarīga nozīme piesardzīgas kredītēšanas veicināšanā.
- (12) Ir stājies spēkā 2015. gada Juridisko pakalpojumu regulējuma likums, bet šā procesa vēlākā stadijā tika veiktas atkāpes attiecībā uz juridiskām profesijām, kas ievērojami samazināja reformas sākotnējo vērienīgumu. Jaunā regulējuma īstenošana tikai tagad sākas, un vēl ir par agru būt pilnīgi drošiem, ka tas veicinās konkurenci un samazinās izmaksas. Juridiskie pakalpojumi dod ieguldījumu visās ekonomikas jomās, un to izmaksas ietekmē

Īrijas konkurētspēju. Izmaksas faktiski var samazināt tikai tad, ja plānotā tiesiskā regulējuma konkurenci palielinošie un izmaksas samazinošie noteikumi stājas spēkā pēc sabiedriskās apspriešanas procesiem vai tiek iekļauti noteikumos, kurus izdos Juridisko pakalpojumu regulatīvā iestāde.

- (13) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Īrijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2016. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī izvērtējusi stabilitātes programmu un valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Īrijai adresētiem ieteikumiem. Tā ir ņēmusi vērā ne tikai šo programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Īrijā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jāstiprina ES vispārējā ekonomikas pārvaldība Eiropas Savienībā, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 3. ieteikumā.
- (14) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁽¹⁾ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.
- (15) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti turpmāk 1. un 3. ieteikumā,

AR ŠO Īrijai 2016. un 2017. gadā IESAKA rīkoties šādi.

1. Pēc pārmērīgā deficīta novēršanas panākt ikgadēju fiskālo korekciju 0,6 % apmērā no IKP virzībā uz vidēja termiņa budžeta mērķi 2016. un 2017. gadā. Lai paātrinātu parāda samazināšanu, izmantot negaidītus ieguvumus, kas izriet no labvēlīgiem ekonomikas un finanšu apstākļiem, kā arī no aktīvu pārdošanas. Samazināt neaizsargātību pret ekonomikas svārstībām un satricinājumiem, *inter alia*, paplašinot nodokļu bāzi. Uzlabot izdevumu kvalitāti, it īpaši palielinot veselības aprūpes izmaksu lietderību un par prioritāti nosakot valdības kapitālizdevumus pētniecībā un izstrādē un publiskajā infrastruktūrā, jo īpaši transporta, ūdensapgādes pakalpojumu un mājokļu jomās.
2. Paplašināt aktivizācijas politiku un paātrināt tās īstenošanu, lai palielinātu māsaimniecību darba intensitāti un novērstu bērnu nabadzības risku. Veikt pasākumus, lai stimulētu nodarbinātību, nodrošinot, ka pabalsti un papildu maksājumi tiek atcelti pakāpeniski. Uzlabot bērnu aprūpi, sniedzot kvalitatīvu, cenas ziņā pieejamu pilna laika aprūpi.
3. Pabeigt noturīgu pārstrukturēšanas risinājumu izstrādi, lai samazinātu ienākumus nenesošus aizdevumus, nodrošinātu māsaimniecību parāda atmaksājamību un iedrošinātu aizdevējus samazināt tādu vēl dzīvotspējīgu uzņēmumu parādu, kam ir pārmērīgi liels parādsaistību īpatsvars. Paātrināt to, lai tiktu pakāpeniski ieviests pilnībā funkcionējošs centrālais kredītreģistrs, kas aptvertu visas aizdevēju un parādnieku kategorijas.

Briselē, 2016. gada 12. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
P. KAŽIMÍR

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.